

Informace z kontrolní akce č. 10/26

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku Lesy České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/26. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s poskytnutými peněžními prostředky.

Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2010 do července 2011. Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 a 2010, v případě věcných souvislostí i období předchozí a období do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství (dále také „MZe“),

Lesy České republiky, státní podnik, (dále také „Lesy ČR“).

I. Úvod

Ministerstvo zemědělství je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, mj. ústředním orgánem státní správy pro zemědělství s výjimkou ochrany zemědělského půdního fondu, pro potravinářský průmysl, pro vodní hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod. Je rovněž ústředním orgánem státní správy lesů, myslivosti a rybářství s výjimkou území národních parků.

MZe je ve vztahu ke státnímu podniku Lesy ČR jeho zakladatelem. MZe má práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku¹. Na kontrolu státního podniku vykonávanou ministerstvem, které plní jménem státu funkci jeho zakladatele, se vztahují příslušná ustanovení zákona o finanční kontrole ve veřejné správě².

Lesy České republiky, státní podnik, jsou právnickou osobou zapsanou v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové. Majetkové postavení a právní poměry Lesů ČR se řídí zákonem o státním podniku a *Statutem státního podniku Lesy České republiky, s. p.*, (dále také „statut“) vydaným Ministerstvem zemědělství³.

Hlavním předmětem podnikání Lesů ČR⁴ je prostřednictvím vybraných podnikatelských subjektů, příp. ve vlastní režii, zajišťovat provádění činností zabezpečujících optimální plnění všech funkcí lesů; výkon veškerých vlastnických práv k majetku státu, ke kterému má státní podnik právo hospodaření, s podmínkou souhlasu zakladatele při právních úkonech s určeným majetkem; výkon práva hospodaření k lesům, které jsou ve vlastnictví státu, a k nimž má státní podnik Lesy ČR právo hospodaření; výkon práva hospodaření

¹ Ustanovení § 15 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých předpisů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

³ *Statut státního podniku Lesy České republiky, s. p.*, vydaný Ministerstvem dne 7. 8. 2008, čj. 25330/2008-10000.

⁴ Předmět podnikání je uveden dle zakládací listiny Lesů ČR (např. ve znění zakládací listiny čj. 36877/2010-12100 ze dne 16. 12. 2010), dle obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Hradci Králové v oddílu A XII, vložka 540 a dle výroční zprávy 2010 Lesů ČR.

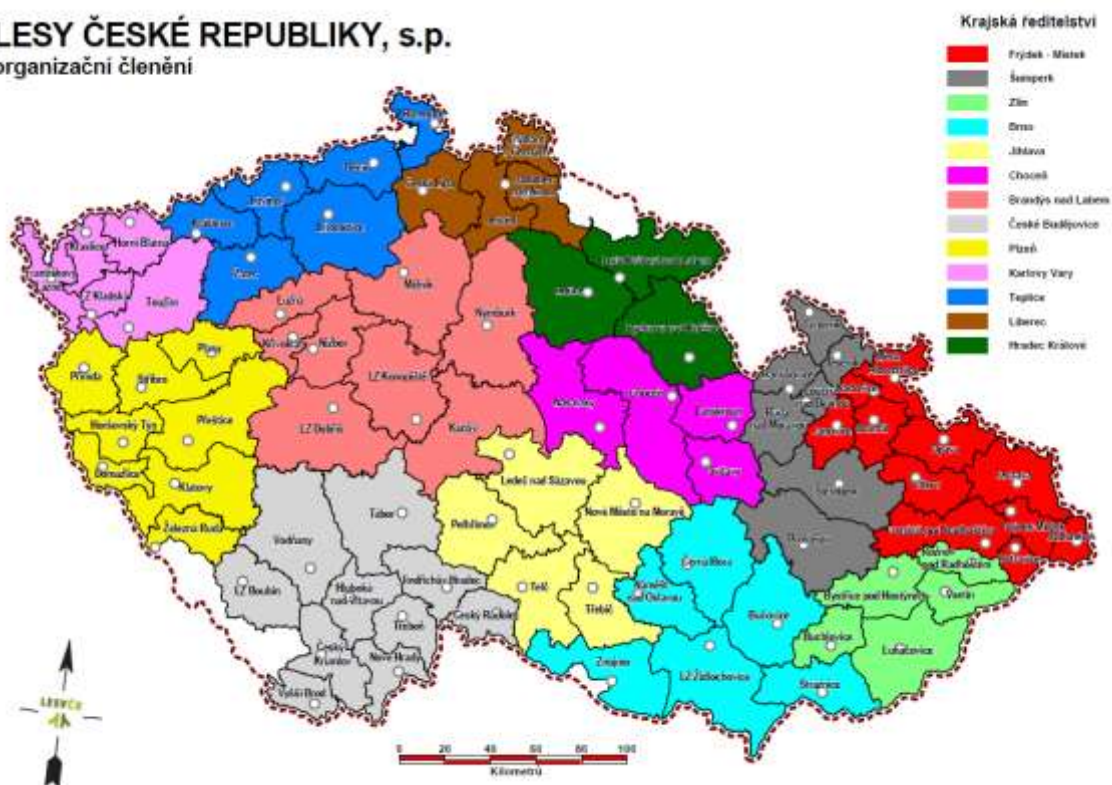
k ostatnímu movitému a nemovitému majetku, který je ve vlastnictví státu a byl svěřen k plnění úkolů a k provozování nepodnikatelské činnosti s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost; výkon práv a povinností vlastníka lesa podle lesního zákona u lesů, které jsou ve vlastnictví státu a k nimž má podnik právo hospodaření; činnost odborného lesního hospodáře; výkon ochranné služby v lesích. Ostatní předmět podnikání je uveden v zakládací listině a obchodním rejstříku.

Hlavní náplní činnosti státního podniku⁵ je obhospodařovat více než 1,34 mil. ha lesního majetku ve vlastnictví státu (téměř 86 % rozlohy všech státních lesů) a péče o téměř 20 tisíc kilometrů určených vodních toků a bystřin (stav k 31. 12. 2010). Roční těžby se pohybují průměrně kolem 7 mil. m³ dřeva, což představuje zhruba 72 % běžného přírůstku.

Ekonomickou prioritou Lesů ČR je vyrovnané finanční hospodaření, financování lesnických činností z vlastních zdrojů a nezávislost na státním rozpočtu.

Lesy ČR sídlí v Hradci Králové a jejich organizační struktura má tři stupně. První stupeň tvoří ředitelství, druhý stupeň tvoří 13 regionálních pracovišť – krajských ředitelství (dále také „KR“), pět přímo řízených lesních závodů (dále také „LZ“), jeden semenářský závod (dále také „SZ“) a šest správ toků (dále také „ST“). Třetí stupeň se skládá ze 77 lesních správ (dále také „LS“). Dle organizační struktury tvoří vedení podniku generální ředitel a ředitelé odborných úseků, kterými jsou: personální ředitel, ekonomický ředitel, obchodní ředitel a výrobně technický ředitel.

LESY ČESKÉ REPUBLIKY, s.p. organizační členění

Zdroj: Lesy ČR.

Pozn.: Nevýbarvené plochy představují národní parky.

U MZe bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele dle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve vztahu k Lesům ČR.

⁵ Profil firmy Lesy ČR – materiál uvedený na webových stránkách Lesů ČR.

U Lesů ČR bylo prověřeno plnění povinností vyplývajících z ustanovení zákona o státním podniku, tj. zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu, s nímž má státní podnik právo hospodařit, a nakládání s nepotřebným majetkem. Dále bylo mj. prověřeno zadávání veřejných zakázek, finanční majetek podniku, vybrané smluvní vztahy, správa a vymáhání pohledávek a také realizace opatření přijatých k odstranění nedostatků zjištěných v rámci předchozí kontrolní akce NKÚ č. 03/14⁶.

Pozn.: Všechny právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Mezi nástroje využitelné Lesy ČR k hospodářskému směřování patřily kromě obecně závazných právních předpisů *Národní lesnický program pro období do roku 2013*⁷, *Koncepce strategie a dalšího rozvoje podniku*⁸, *Memorandum o principech hospodaření se státním lesním majetkem do roku 2010*⁹ a *Program scelování lesního majetku státu s právem hospodaření podniku Lesy ČR*, s. p.¹⁰

MZe vydalo v roce 2008 statut Lesů ČR platný a účinný v kontrolovaném období. Dále MZe schvalovalo účetní závěrky, výroční zprávy a rozhodovalo o rozdělení použitelného zisku státního podniku.

MZe neprokázalo, že určilo zásadní otázky *Koncepce strategie a dalšího rozvoje podniku*, jak stanoví zákon o státním podniku. MZe k tomu uvedlo, že z žádného právního či jiného závazného dokumentu nevyplývá povinnost stanovit rozsah koncepce v písemné formě. Výkon této základní funkce zakladatele nacházející se v oblasti strategické a koncepční v nedoložitelné formě nenaplnuje zákonem vymezenou roli zakladatele. Navíc neumožňuje řádně plnit povinnost dozorčí rady při aplikaci ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) zákona o státním podniku, neboť ta je určením základních otázek koncepce vázána. Z povahy věci musí být toto určení rozsahu učiněno způsobem, který je jednoznačný, určitý, doložitelný a umožňuje toto určení kdykoliv v budoucnu dohledat a ověřit. Samotná existence dokumentu *Koncepce strategie a dalšího rozvoje podniku* nedokládá, že MZe jako zakladatel splnilo povinnost určit zásadní otázky takové koncepce.

V roce 2010 MZe připravovalo *Koncepci MZe k hospodářské politice státního podniku Lesy České republiky od roku 2012*¹¹ (tzv. Dřevěnou knihu), kterou počátkem roku 2011 vzala vláda ČR na vědomí a uložila ministru zemědělství zabezpečit její realizaci. Jednalo se o koncepci o lesnických zakázkách a prodeji dřeva, jejímž hlavním cílem má být zajištění co nejvyššího finančního výnosu z lesa ve vlastnictví státu.

⁶ Kontrolní akce č. 03/14 – *Majetek státu a prostředky státního rozpočtu poskytnuté státnímu podniku Lesy České republiky*, kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 1/2004 *Věstníku NKÚ*.

⁷ *Národní lesnický program pro období do roku 2013* (dále také „NLP II“) byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 1. 10. 2008 č. 1221.

⁸ *Koncepce strategie a dalšího rozvoje podniku* vypracovaná ve spolupráci Lesů ČR a MZe na období let 2011–2014 byla projednána a schválena dozorčí radou státního podniku dne 4. 3. 2010.

⁹ *Memorandum o principech hospodaření se státním lesním majetkem do roku 2010* podepsané dne 27. 6. 2007 MZe a Konfederací lesnických a dřevozpracujících svazů jako kompromisní řešení hospodaření v lesích státního podniku Lesy ČR.

¹⁰ *Program scelování lesního majetku státu s právem hospodaření podniku Lesy ČR, s. p., (tzv. arondační program)* byl zpracován a vydán pokynem generálního ředitele č. 1/2000 ze dne 18. 8. 2000 s účinností od 1. 9. 2000 a schválen dozorčí radou státního podniku na zasedání dne 15. 6. 2000. Program scelování lesního majetku státu s právem hospodaření podniku Lesy ČR je programem, který stanovil principy nakládání s pozemky ve vlastnictví státu s právem hospodaření pro Lesy ČR. Jeho záměrem je scelování pozemků určených k plnění funkce lesa. Arondační program je platný a do doby ukončení kontroly nebyl změněn.

¹¹ V roce 2010 připravilo MZe *Koncepci MZe k hospodářské politice státního podniku Lesy České republiky od roku 2012* (tzv. Dřevěná kniha), kterou vláda ČR vzala na vědomí usnesením vlády ČR ze dne 2. 2. 2011 č. 84 a uložila ministru zemědělství zabezpečit realizaci této koncepce.

1. Zakládací listina

Státní podnik Lesy ČR byl založen rozhodnutím ministra zemědělství ČR o založení organizace Lesy České republiky, státní podnik, ze dne 11. 12. 1991, čj. 6677/91-100, s účinností od 1. 1. 1992¹². Státní podnik byl zapsán do obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Hradci Králové (dále také „OR“) dne 1. 1. 1992. Tato zakládací listina státního podniku (dále také „ZL“) byla upravena rozhodnutím ministra zemědělství ze dne 12. 8. 1997, čj. 3217/97-1000, v souladu s ustanovením § 20 odst. 1 zákona č. 77/1997 Sb. V kontrolovaném období let 2009–2010 byla zakládací listina Lesů ČR upravena celkem 11krát.

2. Kmenové jmění

Kmenové jmění Lesů ČR bylo stanoveno při založení státního podniku k 1. 1. 1992 a bylo ovlivněno jednak delimitacemi bývalých podniků Státních lesů a Vojenských lesů, delimitací majetku Lesů ČR na podniky Národních parků a na Pozemkový fond a vydáváním majetku restituentům a obcím. Do obchodního rejstříku bylo zapsáno až dne 25. 5. 1994 a jeho výše činila 6 723 223 000,00 Kč.

V rozhodnutí MZe ze dne 12. 8. 1997 o přizpůsobení zakládací listiny Lesů ČR je uvedeno kmenové jmění státního podniku ve výši 5 818 758 987,42 Kč a jeho výše zůstala ke dni ukončení kontrolní akce nezměněna. Ve stejné výši bylo kmenové jmění zapsáno dne 22. 9. 1997 do OR.

V rozvaze Lesů ČR k 31. 12. 2010 je základní kapitál¹³ rozdělen na kmenové jmění zapsané, jehož výše odpovídá výši uvedené v ZL a v OR, a kmenové jmění nezapsané¹⁴, jehož výše byla s každým účetním obdobím navyšována (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Kmenové jmění Lesů ČR zapsané a kmenové jmění nezapsané
(v tis. Kč)

Název	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010
Základní kapitál celkem	9 598 290	9 893 122	10 278 069
Kmenové jmění zapsané	5 818 759	5 818 759	5 818 759
Kmenové jmění nezapsané	3 779 531	4 074 363	4 459 310

Zdroj: rozvaha Lesů ČR k 31. 12. 2009 a k 31. 12. 2010.

V souladu s § 4 odst. 3 písm. d) zákona o státním podniku musí zakládací listina obsahovat mj. výši kmenového jmění, přičemž dle § 2 odst. 3 tohoto zákona je kmenovým jměním podniku obchodní majetek podniku, s nímž má podnik právo hospodařit při svém vzniku.

¹² V souladu s ustanovením § 12 a § 13 zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku.

¹³ Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, v ustanovení § 14 uvádí: „1) Položka „A.I.1. Základní kapitál“ obsahuje zapsaný základní kapitál obchodních společností, zapsané i nezapsané kmenové jmění státních podniků,... 2) Položka „A.I.3 Změny základního kapitálu“ obsahuje změny základního kapitálu vykazované příslušnými obchodními společnostmi před zápisem změn základního kapitálu do obchodního rejstříku.“ Český účetní standard pro podnikatele č. 012 – Změny vlastního kapitálu uvádí v bodu 3.5: „Státní podnik – v účetnictví státního podniku se postupuje při účtování o kmenovém jmění obdobně s přihlédnutím k ustanovení zvláštního právního předpisu (zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů).“ Vznik, zvyšování základního kapitálu a snižování základního kapitálu řeší body 3.1.1, 3.1.2 a 3.1.3 tohoto českého účetního standardu. **Základní kapitál** (dříve základní jmění) tvoří část vlastního kapitálu společnosti a představuje celkovou hodnotu vkladů vlastníka společnosti do společnosti.

¹⁴ Lesy ČR uvedly v příloze k roční účetní závěrce za rok 2010 v části 8 – *Popis změn vlastního kapitálu v průběhu účetního období*: „... Změny kmenového jmění vykazuje státní podnik v Rozvaze, v pasívech v řádku A.I.1. Základní kapitál. Tato položka obsahuje výši kmenového jmění zapsanou v Obchodním rejstříku a výši kmenového jmění k 31. 12. 2010 do obchodního rejstříku nezapsanou. ...“ Obdobná informace byla uvedena v příloze k roční účetní závěrce za rok 2009.

Zákon o státním podniku neupravuje postup při zvyšování nebo snižování kmenového jmění a nestanovuje povinnost provést změny zakladací listiny v těchto případech. Na druhé straně obchodní zákoník¹⁵, jako obecná právní norma, upravuje problematiku údajů zapisovaných do obchodního rejstříku, které musí být bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti uvedeny do souladu se skutečností (viz ustanovení § 29 odst. 1 a 2 a § 32 odst. 1 až 3 obchodního zákoníku).

3. Orgány státního podniku Lesy ČR

3.1 Generální ředitel

Ministr zemědělství jmenoval generálního ředitele Lesů ČR jmenovacím dekretem s účinností od 1. 1. 2009. Generální ředitel se mj. zavázal, že nebude po dobu pracovního poměru ve státním podniku vyvíjet žádnou jinou výdělečnou činnost bez souhlasu zakladatele.¹⁶ Bylo zjištěno, že generální ředitel Lesů ČR byl od 19. 1. 2007 do doby ukončení kontroly místopředsdou představenstva akciové společnosti, v níž Lesy ČR neměly majetkovou účast a jejíž předmět podnikání byl v některých činnostech shodný s předmětem podnikání státního podniku Lesy ČR. Generální ředitel na dotaz NKÚ mj. uvedl, že při nástupu do své funkce ústně informoval ministra zemědělství, který mu udělil jménem zakladatele souhlas se souběžným výkonem obou funkcí. Zákon o státním podniku takovýto souběh funkcí neumožňuje.¹⁷ MZe k tomu uvedlo, že nemá o udělení souhlasu žádné informace.

Generální ředitel používal ke služebním i k soukromým účelům manažerské vozidlo Lesů ČR s řidičem, který zajišťoval služby osobní dopravy generálního ředitele dle jeho potřeb a požadavků. Řidič generálního ředitele nebyl zaměstnancem podniku a tyto služby zajišťoval na základě uzavřené mandátní smlouvy, jejímž předmětem plnění bylo zajišťování služeb osobní dopravy a dalších dopravních služeb. Mandátní smlouva je podle ustanovení § 566 a násl. obchodního zákoníku svou povahou smlouvou, která umožňuje zařízení určité obchodní záležitosti mandatářem pro mandanta za úplaty a zároveň umožňuje, aby za mandanta jednal v této obchodní záležitosti na základě zmocnění mandatář, který využívá své specifické odborné znalosti pro jednání za mandanta. V posuzovaném případě pouhého řízení osobního motorového vozidla poskytnutého mandantem mandatáři o nic takového nešlo.

3.2 Dozorčí rada

Činnost dozorčí rady státního podniku je upravena v ustanovení § 13 zákona č. 77/1997 Sb., v platném statutu státního podniku a schváleném jednacím řádu dozorčí rady. Podle platného jednacího řádu má dozorčí rada devět členů, z čehož dvě třetiny členů (šest) jmenuje a odvolává zakladatel a jedna třetina členů (tři) je volena z řad zaměstnanců podniku.

¹⁵ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ V čl. 6.1 přílohy č. 1 ke jmenovacímu dekretu vydanému dne 19. 12. 2008 ministrem zemědělství pod čj. 3474/016/2008-11130 je mj. uvedeno: „*Střet zájmů*
Generální ředitel se zavazuje, že po dobu pracovního poměru nebude vyvíjet žádnou jinou výdělečnou činnost bez souhlasu zakladatele. Bez souhlasu zakladatele může vyvíjet pouze činnost vědeckou, pedagogickou, publikační, uměleckou, literární a správu vlastního majetku, avšak vždy se zdržet jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními. Dále se zavazuje, že při výkonu své funkce se bude vždy chovat v souladu s ust. § 14 zákona o státním podniku a zejména nebude zneužívat informací nabytých v souvislosti s výkonem této funkce ve prospěch vlastní nebo někoho jiného, a to ani po skončení pracovního poměru.“

¹⁷ V ustanovení § 14 odst. 1 písm. d) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, je uvedeno: „*Ředitel podniku, jeho zástupce a členové dozorčí rady nesmějí ... d) vykonávat funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí (správní) rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností, nejde-li o právnickou osobu, na jejímž podnikání se podnik účastní.*“

3.2.1 Činnost zástupců zakladatele v dozorčí radě

MZe se podílelo na činnosti dozorčí rady Lesů ČR formou účasti svých zástupců na jejích jednáních. Zakladatel měl dále možnost zadat k programu dozorčí rady podněty dle ustanovení § 13 odst. 1 písm. h) zákona o státním podniku. Této možnosti v letech 2009 a 2010 využil dle svého sdělení pouze k projednání oprávněnosti inzerce Lesů ČR. Dále bylo zjištěno, že ministr zemědělství uložil generálnímu řediteli Lesů ČR v roce 2009 provést revizi využití dočasně volných finančních prostředků a výsledky revize projednat v dozorčí radě, která však výsledky této revize neprojednala.

MZe nevyhodnocovalo, jak členové dozorčí rady jmenovaní zakladatelem při jednáních dozorčí rady hájí zájmy státu. Zakladatel k tomu uvedl: „MZe pouze dle zápisu z dozorčích rad kontroluje účast jednotlivých členů na jednáních“. Členové dozorčí rady po dobu téměř dvou let nezjistili, že dozorčí rada neschválila auditora podle ustanovení § 13 odst. 1 písm. i) zákona o státním podniku. Členové dozorčí rady ani zástupci zakladatele účastníci se jejích jednání neupozornili na skutečnost, že dozorčí rada neprojednala revizi využití dočasně volných peněžních prostředků Lesů ČR, jak žádal ministr zemědělství.

3.2.2 Náklady na zasedání dozorčí rady

V souladu s jednacím řádem dozorčí rady zasedala dozorčí rada Lesů ČR v roce 2009 šestkrát a v roce 2010 pětkrát. V letech 2009 a 2010 proběhlo jednání dozorčí rady devětkrát v hotelu, jedenkrát v prostorách zakladatele a jedenkrát v prostorách státního podniku¹⁸. Lesy ČR vynaložily na zasedání dozorčí rady v pronajatých prostorech hotelů za kontrolované období celkem 359 tis. Kč.

V roce 2011 se do doby ukončení kontroly konalo zasedání dozorčí rady čtyřikrát, z čehož jedenkrát byl místem konání hotel, dvakrát se dozorčí rada sešla v prostorách zakladatele a jedenkrát v prostorách státního podniku.

3.2.3 Náklady na poradce dozorčí rady

Na základě uzavřené smlouvy o poskytování poradenských služeb vyplatily Lesy ČR fyzické osobě za období duben 2008 až červen 2009 celkem 225 tis. Kč. Státní podnik a fyzická osoba se dohodly na uzavření této smlouvy „s ohledem na potřebu předsedy dozorčí rady podniku konzultovat odborné otázky související s výkonem jeho funkce“. Z proplacených faktur a souvisejících dokladů nebylo zřejmé konkrétní věcné plnění. V předchozím ani v následném období nebyla uzavřena obdobná smlouva.

3.2.4 Schvalování auditora

Dozorčí rada podle ustanovení § 13 odst. 1 písm. i) zákona č. 77/1997 Sb. schvaluje auditora. Tato povinnost je dozorčí radě dána též statutem státního podniku. Ze zápisu z jednání dozorčí rady konaného 21. 10. 2010 vyplynulo, že ačkoliv auditor působil ve státním podniku na základě uzavřené smlouvy od 31. 7. 2008, nedošlo k jeho schválení dozorčí radou, přestože tato podmínka byla stanovena i ve smlouvě s auditorem¹⁹. Audit účetní závěrky byl v období od 31. 7. 2008 do 21. 10. 2010 prováděn bez účinné smlouvy.

¹⁸ V čl. 4.6 jednacího řádu dozorčí rady je mj. uvedeno: „Zasedání dozorčí rady se koná v sídle podniku, nestanoví-li předseda dozorčí rady, popř. zakladatel nebo generální ředitel jinak ...“

¹⁹ Čl. 10 uzavřené smlouvy o zajištění auditu ze dne 31. 7. 2008: „Smlouva nabývá účinnosti ke dni, v němž dozorčí rada klienta auditora schválí ...“.

4. Výsledky hospodaření a vybrané výnosy státního podniku

4.1 Výsledky hospodaření

Výsledkem hospodaření Lesů ČR byl v kontrolovaném období zisk, kterého bylo dosaženo zejména zvýšenými tržbami z prodeje dříví, vyššími výnosy z prodeje dlouhodobého majetku a snížením některých nákladů.

Tabulka č. 2 – Výsledky hospodaření Lesů ČR za roky 2008–2010 (v tis. Kč)

	2008	2009	Poměr roků 2009 a 2008	2010	Poměr roků 2010 a 2009
Provozní výsledek hospodaření	733 162	497 407	-32,2 %	2 893 085	482,1 %
Finanční výsledek hospodaření	-26 351	286 464	1 203,8 %	266 569	-7,3 %
Výsledek hospodaření před zdaněním	706 811	783 871	10,9 %	3 159 654	302,9 %
Daň z příjmů za běžnou činnost	245 404	201 574	-17,9 %	601 360	198,3 %
Výsledek hospodaření za účetní období	461 407	582 297	26,2 %	2 558 294	339,5 %

Zdroj: Lesy ČR – výroční zprávy, rozvahy a výkazy zisků a ztrát za roky 2008, 2009 a 2010.

4.2 Vybrané výnosy

Finanční plán na rok 2009 předpokládal celkovou výši těžby 7 800 tis. m³ dříví, skutečnost činila 7 723 tis. m³ dříví. Na lokalitě „P“²⁰ bylo prodáno 3 311 tis. m³ a zpeněžení dříví²¹ bylo 801 Kč/m³ (roční plán předpokládal 810 Kč/m³). Na lokalitě „OM“²² a „expediční sklad“ bylo prodáno 4 236 tis. m³ a zpeněžení dříví bylo 993 Kč/m³ (roční plán předpokládal 984 Kč/m³).

Finanční plán na rok 2010 předpokládal celkovou výši těžby 7 820 tis. m³ dříví, skutečnost činila 8 052 tis. m³ dříví. Na lokalitě „P“ bylo prodáno 3 624 tis. m³ a zpeněžení dříví bylo 982 Kč/m³ (roční plán předpokládal 831 Kč/m³). Na lokalitě „OM“ a „expediční sklad“ bylo prodáno 4 160 tis. m³ a zpeněžení dříví bylo 1 272 Kč/m³ (roční plán předpokládal 1 031 Kč/m³).

²⁰ **Model typu „P“** (při pařezu, při pni) – podnik soutěží saldo mezi prodaným dřívím a vynaloženými náklady na lesnické práce. Lesy ČR prodají lesnické firmě strom přesně změřený a kvalitativně zaříděný, lesnická firma provede těžbu stromu, jeho přiblížení na odvozní místo, manipulaci na sortimenty a jejich následný prodej. Dále lesnická firma provede podle projektů Lesů ČR zalesnění a následnou pěstební péči. (Zdroj: Lesy ČR – výroční zpráva za rok 2010.)

²¹ Pojem **zpeněžení dříví** ve svém významu neobsahuje náklady, ale vyjadřuje podíl tržeb za prodané dříví (v Kč) a množství dříví (v m³) k různým způsobům prodeje dříví. Pojem zpeněžení dříví v podmínkách Lesů ČR: vyjádřen podíl tržeb za prodané dříví (v Kč) a množství dříví (v m³), přitom je možné hodnotu zpeněžení dříví vztahovat dle možností výrobní a účetní evidence např. k různým způsobům prodeje (vyjádřené výkonem nebo obchodním modusem), k jednotlivým organizačním jednotkám, zakázkám, k odběratelům nebo i jednotlivým sortimentům. V rozbořích výsledků hospodaření zpracovávaných Lesy ČR je pojem „zpeněžení dříví“ vyjadřován jako podíl tržeb za příslušný způsob prodeje dle výkonů 141, 143, 144 a 145 syntetického účtu 601 (zdroj: hlavní kniha Lesů ČR) a prodaného objemu dříví příslušného způsobu prodeje v m³ (zdroj: výrobní data z evidence Lesů ČR).

Výkony: 141 Realizace dříví = prodej dříví na OM,
143 Ostatní výnosy těžební činnosti = samovýroba,
144 Výnosy z prodeje dříví nastojato = prodej dříví při pni,
145 Výnosy z prodeje dříví na lokalitě P = prodej dříví při P.

²² **Model typu „OM“** (odvozní místo) – podnik soutěží cenu lesnické služby. Lesy ČR zaplatí u lesnické firmy těžbu stromu, lesnická firma provede jeho těžbu, přiblížení a manipulaci na sortimenty v lese na odvozní cestě (tedy na tzv. odvozním místě „OM“) podle pokynů státního podniku, ten sortimenty následně prodává ve vlastní režii – zajišťuje kontakt, expedici, dopravu, přejímku a fakturaci dříví. Lesnická firma provede podle projektů Lesů ČR také zalesnění a následnou pěstební péči. (Zdroj: Lesy ČR – výroční zpráva za rok 2010.)

Tabulka č. 3 – Přehled zpeněžení dříví na jednotlivých lokalitách (v Kč/m³)

	Skutečnost 2008	Plán 2009	Skutečnost 2009	Plán 2010	Skutečnost 2010
Zpeněžení dříví – „OM“	1 007	984	993	1 031	1 272
Zpeněžení dříví – „P“	848	810	801	831	982

Zdroj: Lesy ČR – materiál pro zasedání DR číslo 227/2011/DRL ze dne 24. 2. 2011 zpracovaný ekonomickým ředitelem.

4.2.1 Prodej dříví

a) V oblasti struktury prodeje dříví dle tzv. obchodního modusu²³ se jednalo o obchod s dřívím především z lokality „OM“ a „expediční sklad“. Většina takto prodávaného dříví ve finančním objemu v Kč byla prodána v Lesích ČR smluvně, tj. přes neveřejné trhy (96,4 % v roce 2009, 96,5 % v roce 2010).

Veřejné obchodní trhy byly zastoupeny pouze minoritně (ve finančním objemu v Kč činil jejich podíl 3,6 % v roce 2009, 3,5 % v roce 2010). Za veřejné obchodní trhy Lesy ČR považovaly prodej přes komoditní burzu, dražby cenných sortimentů, elektronické aukce dříví, elektronické aukce dříví na stojato a nabídková řízení „OM“ a „expediční sklad“.

²³ Obchodní modus je údaj vyplňovaný Lesy ČR při vystavování faktur a určující rámcově způsob prodeje dříví. Lesy ČR evidovaly tyto obchodní modusy (dle informace Lesů ČR ze dne 31. 5. 2011):

- NEURČEN – v podstatě se jedná především o prodej dříví na základě uzavřených rámcových kupních smluv (tzv. RKS), kde fakturace probíhá formou "samofakturace" – tj. fakturu za dodané dříví vystavuje odběratel namísto dodavatele, a kde díky tomu z technických důvodů nebyl doplněn jeden z níže uvedených modusů.
- OBECNÝ OBCHOD – jedná se o minoritní množství s blíže nespecifikovaným způsobem prodeje.
- RÁMCOVÉ KUPNÍ SMLOUVY – jedná se o v minulosti objemově nejvýznamnější způsob prodeje sortimentů u Lesů ČR; obchod probíhá na základě rámcových kupních smluv (tzv. RKS), především se jednalo o uzavřené smlouvy s Hradeckou lesní a dřevařskou společností, a. s., kde Lesy ČR přistoupily k plnění na konečného odběratele.
- KOMODITNÍ BURZA – jedná se o prodej sortimentů dříví přes veřejný kanál reprezentovaný komoditní burzou, a to Českomoravskou komoditní burzou Kladno (ČMKBK).
- DRAŽBA CENNÝCH SORTIMENTŮ – jedná se o minoritní prodej především cenných sortimentů nebo speciálních výřezů, u kterých je předpoklad, že dražbou bude dosaženo vyšší cenové nabídky než standardním prodejem.
- ELEKTRONICKÁ AUKCE (OM) – jedná se o prodej sortimentů dříví přes veřejný kanál reprezentovaný elektronickou aukcí dříví (tzv. EAD), kterou provozují samotné Lesy ČR avšak za pomoci certifikovaného nástroje externího dodavatele.
- ELEKTRONICKÁ AUKCE DŘÍVÍ NASTOJATO – jedná se o prodej dříví na pni (tj. na stojato) přes veřejný kanál reprezentovaný elektronickou aukcí dříví, kterou provozují samotné Lesy ČR avšak za pomoci certifikovaného nástroje externího dodavatele.
- PŘÍMÝ PRODEJ OM, ES – jedná se o druhý objemově nejvýznamnější způsob prodeje sortimentů u Lesů ČR; obchod je prováděn především s regionálními odběrateli, a to na lokalitě OM (odvozní místo) nebo ES (expediční nebo manipulační sklad).
- PRODEJ P KOMPLEXNÍ SMLOUVA – dříví je prodáváno dodavateli komplexních lesnických služeb ve formě surových kmenů nebo surových kmenů krácených.
- PRODEJ P MIMO KOMPLEXNÍ SMLOUVU – jedná se o minoritní způsob prodeje dříví po pokácení (tj. při pni) na lokalitě P, avšak nejedná se o komplexní lesnickou zakázku; především jsou to těžby pod elektrovody nebo těžby z lesa ve spoluvlastnickém podílu.
- NABÍDKOVÉ ŘÍZENÍ OM, EXPEDIČNÍ SKLAD – jedná se o prodej sortimentů dříví na lokalitě OM (odvozní místo) nebo expediční nebo manipulační sklad formou veřejné soutěže.
- PRODEJ zboží – drobný prodej přes pokladnu – jedná se o prodej dříví v drobném, především se jedná o prodej paliva místnímu obyvatelstvu.

Tabulka č. 4 – Struktura tržeb a prodeje dříví podle tzv. obchodního modusu (v Kč)

Obchodní modus	2009		2010	
	V m ³	V Kč bez DPH	V m ³	V Kč bez DPH
Neurčen (tzv. samofakturace)	87 980	89 651 646	27 896	61 531 436
Obecný obchod	3 313	3 882 757	4 028	5 215 496
Rámcové kupní smlouvy	2 786 053	2 767 761 076	3 124 718	4 001 909 299
Komoditní burza	94 883	119 073 977	86 335	130 791 163
Dražba cenných sortimentů	29	31 359	507	1 164 889
Elektronická aukce dříví (OM)	22 835	24 938 261	36 465	47 296 824
Elektronická aukce dříví nastojato	1 330	1 435 870	922	1 399 182
Přímý prodej OM, ES	1 079 917	1 127 386 948	775 244	995 885 707
Prodej P mimo komplexní smlouvu	475	538 053	207	147 720
Nabídkové řízení OM, ES (veřejná soutěž)	3 930	3 278 896	158	235 749
Prodej zboží (drobný prodej)	43 715	32 753 265	41 874	34 848 514
Součet	4 033 166	4 077 197 704	4 066 429	5 213 679 046

Vysvětlivka: ES = expediční sklad.

Většinový podíl obchodu na základě rámcových kupních smluv v kontrolovaném období probíhal prostřednictvím jedné obchodní společnosti²⁴ (za rok 2009 to bylo cca 93 % z celkového objemu dříví prodaného na základě rámcových kupních smluv a za rok 2010 to bylo cca 92 % z celkového objemu dříví prodaného na základě rámcových kupních smluv.)

- b) V oblasti komplexních lesnických zakázek, kdy se jednalo o obchod s dřívím z tzv. lokality „P“, mělo prvních deset nejvíce objemově zastoupených subjektů (tj. dodavatelů služeb a zároveň odběratelů dříví) podíl na objemu prodaného dříví v m³ za rok 2009 cca 59 % a za rok 2010 cca 68 %. V objemu peněžního vyčíslení to bylo v roce 2009 cca 62 % a v roce 2010 cca 70 %.

Tabulka č. 5 – Celková výše tržeb z prodeje komplexních lesnických zakázek v letech 2009 a 2010

Výše tržeb z komplexních lesnických zakázek	2009		2010	
	V m ³	V Kč bez DPH	V m ³	V Kč bez DPH
	3 309 146	2 652 306 055	3 622 861	3 557 895 510

Zdroj: data Lesů ČR, s. p.

4.2.2 Prodej dlouhodobého majetku

Z tabulky č. 6 je zřejmé, že tržby z prodeje dlouhodobého majetku se v roce 2010 navýšily oproti roku 2009 o cca 22 %. Největší podíl na tomto navýšení měla položka tržby z prodeje pozemků, která se v roce 2010 zvýšila oproti roku 2009 o 113 292 423 Kč, tj. cca o 40 %.

²⁴ Smluvní vztah mezi Lesy ČR a obchodní společností vznikl na základě uzavřené smlouvy o poskytování marketingových služeb, obchodních služeb a zajištění obchodu ze dne 29. 12. 1998. Tuto smlouvu Lesy ČR ke dni 31. 12. 2005 vypověděly, avšak obchodní vztahy pokračovaly na základě této smlouvy do 31. 12. 2007. Dne 28. 12. 2007 Lesy ČR uzavřely s touto obchodní společností rámcovou kupní smlouvu na jeden rok, jejímž předmětem byly dodávky jehličnaté a listnaté kulatiny pro pilařskou výrobu a výrobu dých a dodávky dřevní hmoty. Článek VII. *Prodloužení platnosti smlouvy* stanovil, že v případě, že budou do 31. 3. 2008 splněny podmínky stanovené dohodou, bude platnost této smlouvy prodloužena na roky 2009 a 2010. Smlouva byla ukončena k 31. 12. 2010. Z ustanovení ukončení platnosti smlouvy i dohody s obchodní společností vyplývalo, že Lesy ČR neměly možnost jednostranně smlouvu vypovědět, pokud obchodní společnost stanoveným způsobem neporuší povinnosti. Rámcová kupní smlouva i dohoda byly uzavřeny za nevýhodných podmínek pro Lesy ČR.

Tabulka č. 6 – Struktura účtu 641 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (v Kč)

Název	2009	2010
Tržby z prodeje DHM	328 254 403,87	348 977 346,91
Tržby z prodeje trvalých porostů a zvířat		32 000,00
Tržby z prodeje samostatných movitých věcí	46 591,57	189 924,75
Tržby z prodeje oceněných pozemků	286 752 169,00	400 044 592,00
Tržby z prodeje nedokončených investic	412 251,15	53 783,00
Tržby z prodeje dlouhodobého NHM a HM	615 465 415,59	749 297 646,66

Zdroj: Lesy ČR – údaje z hlavní knihy k 31. 12. 2009 a k 31. 12. 2010.

Vysvětlivka: DHM – dlouhodobý hmotný majetek; NHM – nehmotný majetek; HM – hmotný majetek.

Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku za rok 2009 činila 94 436 tis. Kč a tržby z prodeje dlouhodobého majetku za rok 2009 činily 615 465 tis. Kč. Zisk z prodeje dlouhodobého majetku za rok 2009 činil 521 029 tis. Kč. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku za rok 2010 činila 149 206 tis. Kč a tržby z prodeje dlouhodobého majetku za rok 2010 činily 749 298 tis. Kč. Zisk z prodeje dlouhodobého majetku za rok 2010 činil 600 092 tis. Kč.

Prodej dlouhodobého majetku výrazně ovlivnil výsledek hospodaření státního podniku za rok 2009, neboť z celkového zisku 582 297 tis. Kč činil zisk z prodeje dlouhodobého majetku 521 029 tis. Kč.

5. Určený majetek státního podniku a nakládání s ním

Majetek, se kterým státní podnik vykonává ve smyslu zákona o státním podniku svou podnikatelskou činnost, je majetkem státu. Státní podnik k němu má právo hospodaření. Tento majetek se rozděluje na dvě kategorie, a to na tzv. určený majetek a ostatní majetek. Určený majetek státního podniku ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona o státním podniku byl Lesům ČR vymezen zakladatelem následovně:

- pozemky určené k plnění funkcí lesa;
- stavby určené k plnění funkce lesa (stavby lesních cest, stavby hrazení bystřin a strží, stavby odvodnění lesní půdy a malé vodní nádrže v lesích);
- nemovitý a movitý majetek prohlášený za kulturní nebo národní kulturní památku;
- majetkové podíly na podnikání jiných právnických osob.

V letech 2009 a 2010 byl určený majetek Lesů ČR vymezen takto obecně a shodně ve všech rozhodnutích MZe o změnách zakládací listiny Lesů ČR, v OR i ve statutu.

5.1 Stavby pozemků vedených v účetnictví

Lesy ČR ve svém účetnictví určený majetek zvlášť nesledují. Pouze v rámci inventarizace pozemků sledují odděleně lesní pozemky jak v jejich celkové výměře, tak v peněžním vyjádření. V inventarizaci pozemků Lesy ČR zohlednily přírůstky a úbytky pozemků (prodeje, nákupy, směny, převody práva hospodařit s majetkem státu, restituce majetku a změny provedené katastrálními úřady²⁵ nezávisle na vůli Lesů ČR).

²⁵ Změny provedené katastrálními úřady nezávisle na vůli Lesů ČR byly prováděny v rámci obnovy katastrálních operátů, novým mapováním a pozemkovými úpravami.

Tabulka č. 7 – Stav pozemků u Lesů ČR dle inventarizace pozemků vedených v účetnictví (v ha)

	Lesní pozemky	Rozdíl	– z toho: restituce	Ostatní pozemky	– z toho: restituce	Pozemky celkem	Rozdíl
K 31. 12. 1996*	1 457 633,9865			25 321,3950		1 482 955,3815	
K 31. 12. 2008	1 350 789,9988			26 128,1680		1 376 918,1668	
K 31. 12. 2009	1 348 499,9888	-2 290,0100	1 631,9446	26 058,2760	30,0808	1 374 558,2648	-2 359,9020
K 31. 12. 2010	1 345 975,2732	-2 524,7156	2 136,5432	26 115,9495	99,0617	1 372 091,2227	-2 467,0421

Zdroj: inventarizace pozemků vedených v účetní evidenci k 31. 12. 1996, 2008, 2009 a 2010 (Lesy ČR).

Vysvětlivka: * Stav pozemků po přizpůsobení zakládací listiny Lesů ČR dle zákona č. 77/1997 Sb.

Z tabulky č. 7 je mj. zřejmé, že:

- za rok 2009 poklesla výměra pozemků celkem o 2 360 ha (z toho na restituce připadá 1 662 ha) a účetní hodnota se snížila o 85 538 992,00 Kč;
- za rok 2010 poklesla výměra pozemků celkem o 2 467 ha (z toho na restituce připadá 2 236 ha) a účetní hodnota se zvýšila o 35 017 536,00 Kč;²⁶
- v kontrolovaném období došlo k poklesu celkové výměry lesních pozemků o 4 815 ha, a to zejména v důsledku restitucí.

5.2 Pozemky určené k plnění funkcí lesa

Zakladatel vymezil určený majetek státního podniku v části *Pozemky určené k plnění funkcí lesa* obecně, nikoli např. uvedením parcelního čísla a katastrálního území.

Postupem dle lesního zákona²⁷ lze vyjmout lesní pozemky z pozemků určených k plnění funkcí lesa. Tato skutečnost umožňuje přeměnu určeného majetku, tj. pozemků určených k plnění funkcí lesa, na majetek neurčený. Zákon o lesích nevyžaduje k trvalému odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa souhlas či vyjádření vlastníka vyjímáných pozemků, v tomto případě MZe v zastoupení České republiky. O trvalém odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa nerozhodují Lesy ČR, ale místně příslušný orgán státní správy lesů²⁸. Trvalým odnětím pozemků určených k plnění funkcí lesa přestávají být tyto pozemky určeným majetkem, aniž by zakladatel mohl tuto skutečnost jakýmkoliv způsobem ovlivnit, a státní podnik s tímto již neurčeným majetkem může nakládat bez jeho souhlasu.

5.3 Směna pozemků

Lesy ČR mohou provést směnu lesních pozemků z vlastního zájmu za účelem arondace komplexu státního lesa, ve prospěch zpřístupnění lesa nebo zanikne-li směnou spoluvlastnictví pozemku. Žádost o směnu Lesy ČR akceptují, pokud se tak má stát v závažném veřejném nebo jiném zájmu²⁹.

V roce 2010 Lesy ČR směnily s fyzickou osobou 1 077 ha pozemků obory Radějov³⁰ (ucelený komplex lesa, tzn. lesní pozemky a pozemky nacházející se na území jednoho

²⁶ K navýšení hodnoty pozemků v účetnictví Lesů ČR dochází z toho důvodu, že nově získané pozemky jsou oceňovány dle současných cen znaleckými posudky, kdežto hodnota vyřazovaných pozemků je v (původních) pořizovacích cenách. Například u směny pozemků v oboře Radějov byla hodnota vyřazených pozemků v pořizovací ceně 40 683 431,00 Kč a zařazení nově směněných pozemků v ceně 129 016 600,00 Kč, tj. rozdíl ve výši 88 333 169,00 Kč.

²⁷ Dle ustanovení § 15 až § 18 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Dle ustanovení § 47 lesního zákona se jedná o obecní úřady obcí s rozšířenou působností a kraje.

²⁹ Směrnice Lesů ČR pro nakládání s vybraným majetkem České republiky, k němuž má právo hospodařit podnik Lesy České republiky, s. p.

³⁰ **Obora Radějov** představuje jedinečný soubor nejen na Moravě, ale v rámci celé České republiky a rozkládá se v chráněné krajinné oblasti. Součástí obory je i přírodní rezervace Kútky na ploše 66,4 ha a 113 ha ochranného pásma a spravuje ji organizační složka státu.

lesního závodu na dvou navazujících katastrálních územích) za 1 410 ha pozemků v Moravskoslezském kraji, v Kraji Vysočina, v Královéhradeckém kraji, v Jihočeském kraji a Středočeském kraji (lesní pozemky a pozemky nacházející se na území pěti lesních správ a na devíti katastrálních územích po celé České republice). Lesy ČR při této směně nepostupovaly v souladu s arondačním programem (viz poznámka pod čarou č. 10), neboť:

- jednalo se o majetek strategický³¹ a neprodejný;
- část směněných pozemků Lesů ČR přiléhala ke státní hranici se Slovenskou republikou, tj. jednalo se o lesní pozemky vyloučené z převodu dle arondačního programu;
- jeden ucelený komplex lesa byl směněn za lesní pozemky a pozemky na území pěti lesních správ;
- některé samostatné komplexy lesa nenavazovaly na pozemky, s nimiž má právo hospodařit státní podnik Lesy ČR.

Zakladatel vyslovil předběžný souhlas s uzavřením směnné smlouvy (směna pozemků obory Radějov) a poté vydal i souhlas k nakládání s určeným majetkem státu³², přestože ze zdůvodnění Lesů ČR nebylo zřejmé, proč se předmětná obora stala pro státní podnik trvale nepotřebnou.

Ke dni ukončení kontroly (červenec 2011) nebyly uzavřeny smlouvy, které by navazovaly na provedenou směnu pozemků. Měly to být smlouvy o převodech vlastnictví k věcem movitým a nemovitým (v tržní ceně dle znaleckých posudků cca 40 mil. Kč) a ke zvěři (cca 1,8 mil. Kč).

Samotné směně pozemků obory Radějov předcházely od roku 2005 postupné odprodeje nemovitostí (budovy, stavby a související pozemky; budovy a stavby k zajištění mysliveckého hospodaření) fyzické osobě, která následně v roce 2010 směnou pozemků získala ucelený komplex obory Radějov. Lesy ČR uzavřely v roce 2005 a 2007 smlouvy o prodeji nemovitostí, přestože z rozhodnutí o trvalé nepotřebnosti ani z dokladů souvisejících s vydáním tohoto rozhodnutí nebyly zřejmé důvody nepotřebnosti tohoto majetku. Lesy ČR v oboře Radějov zcizovaly již od roku 2005 tyto nemovitosti označené jako strategický a neprodejný majetek, které však nebyly zakladatelem zahrnuty do určeného majetku, a proto MZe k jejich prodeji souhlas neudělovalo.

Při směně pozemků obory Radějov došlo jak k pochybení státního podniku Lesy ČR, tak i k selhání výkonu funkce zakladatele ze strany MZe. Směna tohoto majetku včetně předchozích prodejů byla pro stát nevýhodná.

5.4 Pronájem a nájem dlouhodobého hmotného majetku

V oblasti pronájmu majetku státu bylo například zjištěno, že:

- tři nájemní smlouvy na pronájem pozemků včetně uzavřených dodatků neobsahovaly ujednání o smluvní pokutě;
- v jedné nájemní smlouvě nedefinovaly Lesy ČR předmět nájmu přesně a jednoznačně;

³¹ **Majetek strategický** – jedná se o majetek tvořící základní infrastrukturu Lesů ČR, je nezbytný k naplňování provozních potřeb, resp. umožňující provádět předmět činnosti podniku. Zejména se jedná o určený majetek. Dále se jedná o majetek bezprostředně související s dalšími oblastmi činnosti Lesů ČR a minimálně z krátkodobého hlediska je nezbytný pro výkon těchto činností. Tento majetek Lesy ČR drží a nepřevádí, není-li stanoveno jinak, nebo pokud z důvodu jiného naléhavého zájmu nerozhodne jinak statutární orgán (směrnice Lesů ČR pro nakládání s vybraným majetkem České republiky, k němuž má právo hospodařit podnik Lesy České republiky, s. p.).

³² *Udělení předběžného souhlasu k uzavření směnné smlouvy na převod vlastnického práva z České republiky ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ze dne 5. 1. 2010; Souhlas k nakládání s určeným majetkem státu s právem hospodařit pro státní podnik Lesy České republiky, s. p., ze dne 22. 1. 2010.*

- Lesy ČR uzavřely s obchodní společností dodatek ke smlouvě o pronájmu lesních pozemků, přestože nebyla splněna podmínka stanovená lesním zákonem (nebylo předloženo platné rozhodnutí o dočasném odnětí pozemků z pozemků určených k plnění funkcí lesa);
- Lesy ČR nevyžadovaly, aby členové hodnotících komisí při výběru nájemců honiteb zdůvodňovali počty udělených bodů jednotlivým nabídkám. To dávalo prostor pro subjektivní hodnocení lesních a mysliveckých záměrů jednotlivými členy komise, a tedy i možnost zásadně ovlivnit výsledek výběrového řízení.

V oblasti nájmu majetku pro potřeby státního podniku bylo například zjištěno, že:

- Lesy ČR uhradily dle smlouvy o nájmu nebytových prostor za vybavení kanceláří nábytkem v období od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2010 (KŘ České Budějovice) celkem 810 tis. Kč za nájem nábytku, jehož celková hodnota dle inventurního soupisu Lesů ČR ke dni 31. 12. 2008 činila 191 tis. Kč;
- Lesy ČR uzavřely smlouvu o nájmu nebytových prostor za účelem realizace předmětu podnikání na období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009. Státní podnik uhradil za rok 2009 za tyto najaté prostory včetně služeb roční nájemné ve výši 859 tis. Kč, přestože zde nerealizoval žádnou svou agendu.

5.5 Pohledávky po lhůtě splatnosti

Lesy ČR předložily ke kontrole saldokonto pohledávek po lhůtě splatnosti k 31. 12. 2009 v celkové výši 428 522 969,00 Kč a k 31. 12. 2010 v celkové výši 430 534 542,00 Kč. Bylo například zjištěno, že při uzavírání smluv o provádění lesnických činností, smluv o prodeji dříví, smluv o provádění pěstebních činností a smluv o provádění těžebních činností si Lesy ČR své budoucí pohledávky nezajistily určitou formou zajištění (např. peněžní zálohou, úhradou závazku před uskutečněním dodávky, poskytnutím bankovní záruky). Jednalo se o smlouvy uzavřené v prosinci 2007 a v první polovině roku 2008. Z vybraného vzorku smluv se sedmi dlužníky bylo 19 smluv od pěti dlužníků takto nezajištěných a výše vzniklých pohledávek činila k 31. 12. 2010 celkem 140 624 tis. Kč. Dle sdělení Lesů ČR jsou již pohledávky z předmětných smluv zajišťovány.

5.6 Finanční majetek státního podniku

Lesy ČR dosáhly následujících finančních výsledků hospodaření:

- za rok 2008 ztráta ve výši 26 351 tis. Kč,
- za rok 2009 zisk ve výši 286 464 tis. Kč,
- za rok 2010 zisk ve výši 266 569 tis. Kč.

5.6.1 Majetkové podíly v obchodních společnostech

Lesy ČR v letech 2009 a 2010 držely akcie tří akciových společností. Podíly v obchodních společnostech k 31. 12. 2010 činily 101 153 400,60 Kč. Ve dvou společnostech (Hradecká lesní a dřevařská společnost, a. s., a H.F.C., a. s.) měly Lesy ČR procentní podíl na základním kapitálu obchodní společnosti ve výši 50 %. Ve třetí společnosti KOMAS, a. s., byl procentní podíl na základním kapitálu obchodní společnosti ve výši 30,6 %. Vzhledem k tomu, že tato společnost byla od 1. 1. 2006 v likvidaci, posoudily Lesy ČR procentní podíl na základním kapitálu obchodní společnosti jako neprodejný a k 31. 12. 2009 k němu vytvořily opravnou položku ve výši 100 % účetní hodnoty.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že Lesy ČR dividendu plynoucí z podílu na jedné obchodní společnosti za rok 2007 ve výši 2 395 695,50 Kč zaúčtovaly až v roce 2010 a celou pohledávku nevymáhaly až do doby zahájení kontroly NKÚ. Platbu této dividendy Lesy ČR přijaly až v červnu 2011.

5.6.2 Krátkodobé a dlouhodobé volné finanční prostředky

Požizovací cena dlouhodobého finančního majetku k 31. 12. 2010 činila 1 344 753 196,90 Kč, přičemž podíly v obchodních společnostech tvořily 101 153 400,60 Kč, realizovatelné cenné papíry a podíly 386 164 741,28 Kč a jiný dlouhodobý finanční majetek 857 435 055,02 Kč. Pořizovací cena dlouhodobého finančního majetku k 31. 12. 2009 činila 1 332 494 462,45 Kč. U krátkodobého finančního majetku činil zůstatek k datu 31. 12. 2010 celkem 7 012 241 274,25 Kč a k 31. 12. 2009 celkem 4 568 878 284,43 Kč.

Lesy ČR uzavřely s obchodní společností smlouvu o poskytování finančního poradenství, na jejímž základě byla pro Lesy ČR zpracována analýza s názvem *Finanční investice státního podniku Lesy ČR – analýza portfolia (duben 2009)*.³³ Závěry této analýzy poukázaly mj. na to, že Lesy ČR by měly zvážit snížení počtu správců finančního majetku, protože ne vždy vyšší počet správců zaručí lepší diverzifikaci rizik. Dále ze závěrů analýzy vyplynulo, že Lesy ČR nemají žádnou investiční strategii ani formalizovaná pravidla pro rozhodování o jednotlivých investicích. Některé smlouvy uzavřené se správci před rokem 2009 nebyly na základě doporučení vyplývajících z analýzy přehodnoceny. Lesy ČR na konci roku 2010 ukončily spolupráci s jedním rizikovým správcem, který spravoval jednosložkové portfolio.

Dalším z významných doporučení vyplývajících z analýzy bylo snížení objemu investic spravovaných jedním ze správců. Kontrolou NKÚ bylo však zjištěno, že i přes toto doporučení:

- jeden z osmi správců portfolia k 31. 12. 2009 spravoval 57,9 % objemu investičního portfolia, podíl jednotlivých ostatních správců nepřevýšil 15,2 %;
- jeden ze sedmi správců portfolia k 31. 12. 2010 spravoval 60 % objemu investičního portfolia, podíl žádného z ostatních správců portfolia nepřevýšil 15 %.

Výše prostředků spravovaná tímto správcem portfolia byla dle *Struktury portfolia k 31. 12. 2009* ve výši 2 103 971 tis. Kč a dle *Struktury portfolia k 31. 12. 2010* ve výši 2 262 297 tis. Kč, tj. o 158 326 tis. Kč vyšší. Navíc u tohoto správce portfolia činil k 31. 12. 2009 podíl směnek v portfoliu 94 % a k 31. 12. 2010 činil 91 %.

6. Nepotřebný majetek státního podniku a nakládání s ním

Majetek státu, s nímž mají Lesy ČR právo hospodařit, byl členěn do následujících kategorií z hlediska potřeby a strategických zájmů (viz poznámka pod čarou č. 31):

- majetek strategický – jedná se o majetek tvořící základní infrastrukturu Lesů ČR, nezbytný k naplňování provozních potřeb, resp. umožňující provádět předmět činnosti podniku. Zejména se jedná o určený majetek vymezený v zakladací listině Lesů ČR podle zákona o státním podniku;
- majetek využitelný – majetek, který není nutný k zajištění činností Lesů ČR, hospodaření s ním však přináší ekonomický efekt (budovy a stavby k rekreaci a nemovitosti, u nichž je pronájem ekonomicky výhodnější než jejich prodej);
- majetek nepotřebný – majetek, který podnik nepotřebuje či nebude potřebovat k plnění svých úkolů nebo k zajišťování svých provozních potřeb;
- majetek blokový – nakládání s ním je omezeno uplatněním nebo potenciálním uplatněním nároků třetích osob (zejména restitučních). Tento majetek nemůže být prodán ani převáděn a může být pouze pronajímán.

³³ Smlouva o poskytování finančního poradenství s cílem zpracovat analýzu investiční strategie Lesů ČR, vývoje, velikosti a struktury portfolia podle jednotlivých správců majetku a investičních instrumentů, analýzu výnosnosti portfolia podle jednotlivých správců majetku a investičních instrumentů včetně komentářů ohledně výnosu, rizika a likvidity.

Přímý prodej nemovitého majetku jednomu zájemci Lesy ČR realizovaly v případech, kdy se o konkrétní nemovitost ucházel pouze jeden zájemce. Cena byla sjednána dohodou. Její výše byla stanovována na základě znaleckých posudků a skutečných nákladů, které vznikly Lesům ČR v souvislosti s tímto prodejem.

V případě, že Lesy ČR evidovaly více žadatelů o konkrétní nemovitost, řešily prodej soutěží podle obchodního zákoníku³⁴. V případě, že Lesy ČR navrhly prodej z vlastního podnětu a neevidovaly žádného žadatele nebo žadatelé o nemovitost následně ztratili zájem, řešily prodej soutěží nebo prostřednictvím služeb realitních kanceláří a aukčních síní.

Minimální kupní cena se pro účely uzavření smlouvy a dražební vyhlášky stanovovala na základě znaleckého posudku dle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Kupní smlouva byla uzavírána se zájemcem, který podal nejvyšší nabídku. Předmětem převodů byl nemovitý majetek zařazený do kategorie nepotřebný majetek a využitelný majetek. Pro každý prodej byla vyhotovena písemná informace včetně rozhodnutí o trvalé nepotřebnosti majetku.

Ze seznamu úbytků dlouhodobého majetku bylo za účetní období 2009–2010 prověřeno celkem 29 případů prodeje a bezúplatného převodu nemovitého majetku. Kontrolou bylo zjištěno, že v rámci nabídky při přímém prodeji dosavadním nájemcům Lesy ČR nepostupovaly jednotně při stanovení kupních cen nemovitostí. Lesy ČR v některých případech navýšily tržní cenu stanovenou na základě znaleckých posudků o část nákladů na opravy a investice, které již v posudcích zohlednili znalci. Lesy ČR například:

- v jednom případě navýšily tržní cenu o částku 1 130 tis. Kč, což představovalo 75 % nákladů na opravy a investice za posledních osm let;
- v jiném případě navýšily tržní cenu o částku 639 tis. Kč, což představovalo 30 % nákladů na opravy a investice za posledních osm let;
- v dalším případě nenavýšily tržní cenu, přestože náklady na opravy a investice za posledních osm let dosáhly částky 3 302 tis. Kč. Nemovitost byla prodána za kupní cenu ve výši 1 364 tis. Kč.

V případě prodeje lesních pozemků nacházejících se v rekreační lokalitě Kersko bylo zjištěno, že MZe při udělení předběžných souhlasů k záměru převést vlastnické právo k lesním pozemkům uvedlo, že převod těchto lesních pozemků není v souladu s platným arondačním programem a že převod nesplňuje podmínky zákona³⁵ o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby. Z rozhodnutí Lesů ČR o trvalé nepotřebnosti majetku nebyly zřejmé důvody, proč byl majetek označen jako nepotřebný. Jednalo se o určený majetek zařazený do kategorie strategického majetku a samy Lesy ČR označily tyto pozemky jako vysoce lukrativní.

7. Zadávání veřejných zakázek a smluvní vztahy

7.1 Veřejné zakázky

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno celkem 16 provedených zadávacích řízení v celkové hodnotě 913 376 549 Kč bez DPH a 2 488 661 €. Druh zadávacích řízení vychází z předpokládané nebo vysoutěžené hodnoty jednotlivých veřejných zakázek.

³⁴ Dle ustanovení § 276 odst. 2 (výzva), ustanovení § 276 odst. 1 (veřejný návrh) nebo ustanovení § 281–288 (obchodní veřejná soutěž) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

³⁵ Ustanovení § 17 odst. 1 zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

V šesti případech využily Lesy ČR pro zadání veřejné zakázky jednací řízení bez uveřejnění, v jednom případě bylo využito zjednodušené podlimitní řízení, ve dvou případech byla s dodavatelem uzavřena smlouva v rámci zakázek malého rozsahu, v jednom řízení bylo využito formy užšího řízení a v šesti případech bylo zadávací řízení provedeno formou otevřeného řízení.

Kontrolou veřejných zakázek na vyhotovení lesních hospodářských plánů a pasportizace objektů nebyly zjištěny závažné nedostatky. Při kontrole ostatních zadávacích řízení bylo například zjištěno:

- Lesy ČR zadaly veřejnou zakázku *Realizace mediálních kampaní, odborné poradenství, mediální strategie pro potřeby obchodní politiky podniku Lesy ČR* formou nadlimitního otevřeného řízení s předpokládanou částkou 180 mil. Kč bez DPH. Rámcovou smlouvu na tři roky Lesy ČR uzavřely v prosinci 2009 se stejným uchazečem, se kterým měly uzavřenou smlouvu již v předchozím období (zadavatel obdržel jedinou nabídku). Ačkoliv se jednalo o poměrně složité zadání veřejné zakázky s širokým rozsahem plnění a zadavatel zpracování těchto podkladů přiřadil váhu 60 % dílčího kritéria, do doby ukončení kontroly NKÚ využívaly Lesy ČR pouze realizaci mediálních kampaní (nákupu médií). V obdobně omezeném rozsahu byla plněna i předchozí rámcová smlouva uzavřená s tímto subjektem.

Tabulka č. 8 – Náklady reklamní služby vybrané společnosti v letech 2008 až 2010

(v Kč)

	2008	2009	2010
Rámcové smlouvy s vybranou společností	35 838 061,40	2 174 100,60	52 432 531,77

Zdroj: sestava *Přehled vybraných účetních dat* poskytnutá Lesy ČR.

- Lesy ČR zadaly veřejnou zakázku na uzavření čtyřleté rámcové mandátní smlouvy na poskytování právních služeb formou užšího řízení s omezením počtu na šest zájemců prostřednictvím zástupce. Předpokládaná hodnota zakázek po dobu trvání rámcové smlouvy činila 400 mil. Kč bez DPH. Základním hodnotícím kritériem pro zadání nadlimitní veřejné zakázky byla ekonomická výhodnost nabídky s dílčími kritérii: nabídková cena za 1 hodinu právních služeb – 50 %, komplexní kvalita zpracování vzorových podkladů – 50 %. V září 2009 uzavřely Lesy ČR rámcovou mandátní smlouvu na dobu 4 let s vybranými uchazeči na 1. až 3. místě. Hodinová sazba právních služeb byla na základě smlouvy stanovena podle nabídky jednotlivých advokátních kanceláří na 1 950 Kč až 3 500 Kč bez DPH.

V období před tímto výběrovým řízením si jedna z vybraných advokátních kanceláří účtovala za právní služby sazby ve výši 8 000–9 000 Kč bez DPH za hodinu. Na základě uzavřené rámcové smlouvy byla tato cena stanovena na 3 400 Kč bez DPH za hodinu.

Tabulka č. 9 – Náklady na účtu 518 020 – Právní služby

(v Kč)

Právní služby	2009	2010
Náklady 518 020	107 439 134,95	135 034 803,80
– z toho: vybraná advokátní kancelář	101 748 938,00	116 581 830,00

Zdroj: sestava *Přehled vybraných účetních dat* poskytnutá Lesy ČR.

- Lesy ČR nakoupily v roce 2008 na základě dvou samostatných kupních smluv dva vozy AUDI A6 za pořizovací ceny 1 602 091,00 Kč a 1 522 575,00 Kč. Vzhledem k tomu, že se jednalo o nákup vozů stejné značky a třídy v celkové výši 2 625 770,00 Kč bez DPH a že vozidla byla určena pro vedení podniku, lze dovodit věcnou, místní a časovou souvislost, a při jejich pořízení tedy mělo být postupováno v souladu se zákonem o veřejných zakázkách. Uvedeným postupem Lesy ČR rozdělily předmět jedné veřejné zakázky do dvou, které zadaly bez odpovídajícího zadávacího řízení jako veřejné zakázky malého rozsahu. Tím porušily ustanovení § 13 odst. 3 zákona o veřejných zakázkách.

- V únoru 2009 uzavřely Lesy ČR dvě kupní smlouvy na nové vozy AUDI pro nové vedení podniku bez otevřeného zadávacího řízení. V prvním případě se jednalo o nákup šesti vozů AUDI A4 a A6 v celkové ceně 5 382 429,00 Kč bez DPH formou jednacímho řízení bez uveřejnění. Lesy ČR svůj postup odůvodnily tvrzením, že nabídka byla časově omezená a že cena byla podstatně nižší. Následně během jednoho měsíce uzavřely Lesy ČR druhou kupní smlouvu na automobil AUDI A8 za cenu 1 651 283,00 Kč bez DPH; vozidlo bylo získáno v rámci zakázky malého rozsahu přímým nákupem. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) zahájil po těchto nákupech správní řízení z moci úřední. Za postup v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách, tj. že Lesy ČR rozdělily zakázku z důvodu snížení finančních limitů, uložil ÚOHS zadavateli pokutu. Lesy ČR následně podaly u Krajského soudu v Brně správní žalobu proti rozhodnutí ÚOHS, o níž do doby ukončení kontroly NKÚ nebylo pravomocně rozhodnuto.
- Veřejná zakázka *Dražby zbytného nemovitého majetku s předpokládanou hodnotou 69 186 000 Kč bez DPH* byla zadána jako nadlimitní veřejná zakázka, a to formou otevřeného řízení podle § 27 zákona o veřejných zakázkách. Předmětem bylo provedení dražeb celkem 1 370 objektů (nemovitostí) ve vlastnictví České republiky s právem hospodařit pro Lesy ČR, a to formou dobrovolných veřejných dražeb podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Kritériem pro zadání zakázky byla ekonomicky nejvýhodnější nabídka složená z jednotlivých dílčích kritérií (výše nabídkové ceny 40 %, rozsah poskytovaných služeb 30 %, doba plnění ve dnech 20 %, výše smluvní pokuty za prodlení 10 %). Nabídku předložil jediný uchazeč, s nímž byla dne 22. 6. 2010 uzavřena smlouva o poskytování služeb. Uchazeč se zavázal k maximální době plnění 360 kalendářních dnů od uzavření smlouvy do dne provedení poslední dražby. Lesy ČR nepostupovaly v souladu s ustanovením § 82 odst. 2 zákona o veřejných zakázkách, neboť neuzavřely smlouvu o poskytování služeb v souladu s návrhem smlouvy obsaženým v nabídce vítězného uchazeče. Smlouva obsahovala v rozporu s návrhem smlouvy předloženým v nabídce zejména právo dodavatele bez jakýchkoliv sankcí ukončit platnost smlouvy výpovědí. Předmět plnění byl v uzavřené smlouvě uveden v jiném rozsahu (jednalo se o snížení počtu objektů o 420, tj. 30 % z původního počtu uvedeného v návrhu smlouvy obsažené v nabídce). V oznámení zadavatele o zadání zakázky ze dne 12. 7. 2010 a v písemné zprávě zadavatele o nadlimitní veřejné zakázce ze dne 14. 7. 2010 Lesy ČR v rozporu se skutečností uvedly, že předmětem veřejné zakázky je provedení dražeb celkem 1 370 objektů a že celková konečná hodnota zakázky činí 68 320 500 Kč. Smlouva však byla uzavřena na provedení dražeb 950 objektů a celková cena veřejné zakázky nebyla ve smlouvě uvedena. Ve smlouvě stanovená maximální doba plnění uplynula dnem 18. 6. 2011. Ke dni ukončení kontroly NKÚ, tj. k 8. 7. 2011, nebyl předmět smlouvy splněn.

7.2 Sponzorské dary a výdaje na propagaci a reklamu

Lesy ČR mohou poskytovat sponzorské dary v souladu s usnesením vlády³⁶ a po předchozím schválení dozorčí radou státního podniku podle ustanovení článku 9.3.14 statutu vydaného roku 2008.

Kontrolou byly prověřeny sponzorské dary poskytnuté ředitelstvím Lesů ČR v letech 2009 a 2010 na základě uzavřených darovacích smluv. V roce 2009 byly ředitelstvím Lesů ČR poskytnuty sponzorské dary ve výši 13 362 406,00 Kč, v roce 2010 v celkové výši 10 117 715,00 Kč. Jednotlivá KŘ mohou navíc poskytnout sponzorské dary do celkové výše 330 000,00 Kč za rok.

³⁶ Usnesení vlády ze dne 14. 4. 1999 č. 334, *k návrhu na schválení účelů, na které lze poskytovat sponzorské dary státními podniky a obchodními společnostmi s většinou majetkovou účastí státu na příslušný rok.*

Mimo sponzorské dary vynakládaly Lesy ČR peněžní prostředky na základě smluv o propagaci a reklamě. V roce 2009 bylo podle přehledu předloženého kontrolovanou osobou uzavřeno celkem 31 smluv o propagaci a reklamě v celkové částce 26 411 437,00 Kč. V roce 2010 bylo na tento účel na základě 42 uzavřených smluv poskytnuto celkem 55 740 863,00 Kč. V některých případech se však jednalo o smlouvy obsahově velmi obdobné jako smlouvy darovací pro poskytnutí sponzorských darů. Jednalo se však o akce (MS v basketbalu žen, Jihomoravské dožínky, MFF Zlín, muzikál Baron Prášil, Koncerty 2010, koncert rádia Blaník apod.), na které by nebylo možné poskytnout sponzorský dar na základě darovací smlouvy, neboť tyto akce nesplňují podmínky usnesení vlády ČR. Lesy ČR uvedly, že na základě smluv o propagaci a reklamě dostávají protiplnění, k čemuž v případě darovacích smluv nedochází. Kontrolou však bylo zjištěno, že protiplnění v některých případech vyplývalo z obou typů smluv. Dle sdělení kontrolované osoby Lesy ČR nevyhodnocovaly a nesledovaly efekt z reklamy.

Tabulka č. 10 – Náklady na účtu 518 009 – Ostatní služby (v Kč)

Náklady	2009	2010
518 009 – <i>Ostatní služby</i>	204 914 710,00	251 437 540,43
– z toho: na propagaci a osvětu veřejnosti	69 301 401,73	81 112 670,69

Zdroj: Lesy ČR – hlavní kniha za rok 2009 a 2010, sestava *Přehled vybraných účetních dat*.

Lesy ČR uzavřely na základě veřejné zakázky dne 21. 11. 2008 s vybraným uchazečem (vydavatelem) smlouvu o dílo a smlouvu licenční, které byly uzavřeny podle § 536 a následujících zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, a podle § 46 a následujících zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Předmětem smluv bylo vydání knihy *Zvěřinová kuchařka* a vytvoření DVD obsahující zpracování deseti vybraných receptů z kuchařky. Veřejná zakázka byla zadána formou zjednodušeného podlimitního řízení a objednatel oslovil celkem pět uchazečů. Doručena byla jediná nabídka. Vysoutěžená cena činila 3 900 000,00 Kč bez DPH. Jednotková cena za tuto publikaci včetně licence byla ve výši 4 164,00 Kč, jednotková cena DVD včetně licence byla ve výši 952,00 Kč.

Lesy ČR uvedly, že nemají k dispozici žádný výtisk této publikace ani DVD. Dle sdělení příslušných knihoven vydavatel, s nímž Lesy ČR uzavřely příslušnou smlouvu, do doby ukončení kontroly neodevzdal povinné výtisky³⁷.

7.3 Strategické smlouvy Lesů ČR

Pojem „strategické smlouvy“, který je v podniku používán, je upraven vnitřním předpisem³⁸. Za strategické jsou považovány smlouvy, které za strategické označí vedení podniku. Strategické smlouvy jsou evidovány odděleně od ostatních smluv a nakládání s nimi podléhá zvláštnímu režimu. Jakékoli nakládání se strategickými smlouvami je speciálně evidováno protokolem. Věcná správnost hospodářské operace provedené na základě strategických smluv je garantována podpisem příslušného pracovníka, který má k této smlouvě umožněn přístup.

Lesy ČR předložily ke kontrole seznam všech strategických smluv platných v letech 2009–2010. Jednalo se celkem o 17 smluv (např. tři smlouvy o propagaci a reklamě, smlouvy s mediálními agenturami, rámcová mandátní smlouva na poskytování právních služeb apod.).

³⁷ Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, je vydavatel povinen odevzdat do 30 dnů ode dne vydání stanovený počet publikací těmto příjemcům: Národní knihovně České republiky (dva výtisky), jeden povinný výtisk Moravské zemské knihovně v Brně, Vědecké knihovně v Olomouci (jeden výtisk), jeden regionální povinný výtisk Městské knihovně v Praze.

³⁸ Dodatek č. 1 ke směrnici č. 03/2009 *Pravidla informační bezpečnosti pro zaměstnance*.

8. Peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku

Lesy ČR obdržely v letech 2009–2010 náhrady a příspěvky dle zákona, prostředky z dotačních titulů státního rozpočtu a dotace z Evropské unie (viz tabulky č. 11 a 12).

Tabulka č. 11 – Peněžní prostředky poskytnuté Lesům ČR v letech 2009–2010
(v tis. Kč)

Dotace	2009	2010
Dotace na pořízení lesních hospodářských plánů	52 686	30 070
Dotace na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (celkem)	167 967	175 744
Dotace na úhradu provozních nákladů (celkem)	87 770	218 664
Dotace celkem	308 423	424 478

Zdroj: příloha účetní závěrky Lesů ČR za rok 2009 a 2010, část 6 – *Doplňující údaje k Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty.*

Tabulka č. 12 – Dotace na úhradu provozních nákladů poskytnuté Lesům ČR (v Kč)

Dotace, příspěvky a náhrady	2009	2010
Dotace na meliorační a zpevňující dřeviny § 24 odst. 2 lesního zákona	11 594 391,00	13 465 401,00
Dotace na kalamitní přemnožení hmyzích škůdců § 32 odst. 3 lesního zákona	65 000,00	0,00
Náhrady dle § 35 lesního zákona	9 924 027,85	13 268 334,59
Příspěvky dle § 46 lesního zákona	3 456 529,00	4 424 845,35
Dotace na krajinnotvorné programy MŽP	690 950,37	72 323,00
Dotace na programy SFŽP	37 576,65	501 715,28
Dotace na programy MZe	16 005 377,46	21 706 071,33
Dotace hrazené z prostředků EU	20 568 773,46	95 294 917,10
Dotace ostatní	25 427 865,94	69 930 583,87
Dotace na úhradu provozních nákladů (celkem)	87 770 491,73	218 664 191,52

Zdroj: Lesy ČR – hlavní kniha za rok 2009 a 2010.

Kontrolou bylo zjištěno, že Lesy ČR obdržely v letech 2009 a 2010 náhrady a příspěvky dle lesního zákona a prostředky z dotačních titulů státního rozpočtu ve výši 617 037 tis. Kč a dotace z EU ve výši 115 864 tis. Kč.

9. Kontrolní činnost MZe ve vztahu k Lesům ČR

Podle ustanovení § 15 písm. g) a písm. h) zákona o státním podniku má zakladatel právo a povinnost požadovat informace o hospodářské činnosti a stavu majetku podniku a na kontrolu a ověřování těchto informací, přičemž kontroluje, zda potřeby státu, které podnik svou podnikatelskou činností zabezpečuje, jsou zajišťovány účelně a hospodárně. Ve vazbě na tuto zákonnou úpravu vydalo MZe vnitřní předpisy.

MZe bralo předložené informace o hospodářské činnosti a stavu majetku Lesů ČR na vědomí. Na základě těchto údajů provádělo MZe hodnocení hospodaření státního podniku a hodnocení činnosti generálního ředitele státního podniku.

MZe v kontrolovaném období nesledovalo ani neprověřovalo vnitřní kontrolní systém Lesů ČR. Podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona o finanční kontrole se ustanovení tohoto zákona vztahují i na kontrolu státního podniku vykonávanou ministerstvem, které plní jménem státu funkci jeho zakladatele. MZe neprovedlo u Lesů ČR od roku 2004 do doby ukončení kontroly NKÚ žádnou veřejnosprávní kontrolu.

10. Kontrola plnění opatření přijatých na základě výsledků kontrolní akce NKÚ č. 03/14

NKÚ provedl v roce 2003 kontrolní akci č. 03/14 (viz poznámka pod čarou č. 6). Vláda ČR přijala ke kontrolnímu závěru NKÚ usnesení³⁹. Na základě výsledků této kontroly přijalo MZe opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Lesy ČR informovaly o plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných NKÚ *Vyjádřením státního podniku Lesy České republiky ke kontrolnímu závěru z kontrolní akce NKÚ číslo 03/14* podvýbor pro kontrolu rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 12. 4. 2005.

K zásadním nedostatkům, které byly uvedeny v kontrolním závěru z kontrolní akce č. 03/14, bylo v rámci kontrolní akce č. 10/26 zjištěno:

- Lesy ČR předložením evidence o nakládání s lesy ve vlastnictví státu napravily pochybení, které jim bylo vytýkáno v kontrolním závěru z kontrolní akce č. 03/14.
- Majetková účast Lesů ČR v obchodních společnostech nebyla ukončena. Lesy ČR ukončily smluvní vztah pouze s jednou společností k 31. 12. 2010, jak je uvedeno v části II.4.2.1 (viz poznámka pod čarou č. 24).
- V oblasti smluvního zabezpečení lesnické činnosti Lesy ČR od roku 2006, kdy se staly veřejným zadavatelem, postupovaly při zadávání lesnických činností podle zákona o veřejných zakázkách.
- V oblasti pronájmu honiteb Lesy ČR vyhlášovaly obchodní veřejné soutěže, v nichž byla hlavním kritériem cena.
- K nedostatkům zjištěným ve vedení účetnictví Lesy ČR uvedly, že nedostatky v minulosti napravily. V rámci kontrolní akce č. 10/26 bylo např. zjištěno, že Lesy ČR neuvedly samostatně v části 3 přílohy k roční účetní závěrce za rok 2008, v části 3 přílohy k roční účetní závěrce za rok 2009 ani v části 3 přílohy k roční účetní závěrce za rok 2010 informace o odměnách osobám, které byly statutárním orgánem⁴⁰, jak stanoví účetní předpisy⁴¹ pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.
- Kontrolou NKÚ bylo potvrzeno, že Lesy ČR dočasně volné finanční prostředky, které v minulosti investovaly nevýhodně do nákupu cenných papírů, převedly zpět na svůj účet, jak uvedly v rámci opatření k odstranění zjištěných nedostatků.
- Ze stanoviska MZe vyplývá, že zakladatel bude vyžadovat od dozorčí rady komplexní a detailní informace dle § 13 zákona o státním podniku, což MZe nesplnilo, jak vyplývá z části II.3.2.1.
- MZe nezařadilo audit výkonu a audit systému do kontrolních postupů kontrol „na místě“, jak uvedlo v rámci opatření k odstranění zjištěných nedostatků.
- Lesy ČR zřídily ve své organizační struktuře útvar vnitřního auditu a kontroly, jak uvedly v rámci svých opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Vnitřní kontrola byla členěna na řídicí kontrolu, provozní kontrolu a nezávislou vnitřní kontrolu. Vnitřní kontrolní systém Lesů ČR však nebyl dostatečně účinný a neidentifikoval rizika v oblastech, v nichž NKÚ zjistil nedostatky v rámci kontrolní akce č. 10/26.
- MZe ve svém stanovisku uvedlo, že ověří, zda Lesy ČR přijaly opatření k odstranění nedostatků zjištěných NKÚ a zda Lesy ČR plní předmětné povinnosti. MZe k tomu sdělilo, že neprovedlo kontrolu plnění opatření přijatých Lesy ČR k výsledkům kontrolní akce NKÚ č. 03/14.

³⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 2. června 2004 č. 543, *ke Kontrolnímu závěru NKÚ z kontrolní akce č. 03/14 „Majetek státu a prostředky státního rozpočtu poskytnuté státnímu podniku Lesy České republiky“*.

⁴⁰ Na základě jmenování ministrem zemědělství byla mezi Lesy ČR a generálním ředitelem uzavřena manažerská smlouva. V preambuli této smlouvy je pod bodem 2 uvedeno: „V souladu s § 12 zákona o státním podniku je ředitel státního podniku statutárním orgánem podniku, kterého jmenuje a odvolává ministr.“

⁴¹ Ustanovení § 39 odst. 3 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Lesy České republiky jsou státním podnikem, který má právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek. Majetkové postavení a právní poměry Lesů ČR se řídí zákonem o státním podniku. Ministerstvo zemědělství je ve vztahu ke státnímu podniku Lesy ČR jeho zakladatelem a má práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku.

U Lesů ČR bylo prověřeno zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu. U MZe bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele státního podniku. Nedostatky byly zjištěny jak u státního podniku, tak u zakladatele.

MZe neprokázalo, že určilo zásadní otázky koncepce strategie a dalšího rozvoje podniku, jak stanoví zákon o státním podniku. Vztah zakladatele a státního podniku je vymezen především tím, že zakladateli je svěřeno určení zásadních otázek, které musí být výchozí při zpracování koncepce.

MZe nemělo informaci o skutečnosti, že generální ředitel státního podniku vykonával souběžně funkci místopředsedy představenstva akciové společnosti, jejíž předmět podnikání byl v některých činnostech shodný s předmětem podnikání Lesů ČR. Zákon o státním podniku takovýto souběh funkcí neumožňuje.

MZe nevyhodnocovalo, jak členové dozorčí rady jmenovaní zakladatelem hájí zájmy státu při jednáních dozorčí rady státního podniku.

Lesy ČR v součinnosti s MZe uskutečnily v roce 2010 směnu více než 1 000 ha uceleného komplexu lesa v chráněné krajinné oblasti s fyzickou osobou za pozemky roztržštěné na devíti katastrálních územích po celé České republice. Tato směna nebyla v souladu s *Programem scelování lesního majetku s právem hospodaření podniku Lesy ČR, s. p.* Při směně pozemků obory Radějov došlo jak k pochybení státního podniku Lesy ČR, tak i k selhání výkonu funkce zakladatele ze strany MZe. Lesy ČR a MZe svým postupem zvýhodnily zájem soukromé osoby před veřejným zájmem. Směna tohoto majetku byla pro stát nevýhodná.

Ve výroční zprávě Bezpečnostní informační služby (dále také „BIS“) za rok 2010 je uvedeno: *„Podobně jak v předchozím roce Lesy ČR přitahovaly pozornost lobbistů a podnikatelů, kteří se snažili získat podíl na jejich veřejných zakázkách. BIS zachytila nestandardní zadávání zakázek nebo rozšiřování již uzavřených smluv o nevýhodné dodatky.“* Kontrolou NKÚ bylo prověřeno celkem 16 provedených veřejných zakázek, jejichž celková hodnota činila téměř 1 mld. Kč bez DPH. Například bylo zjištěno, že Lesy ČR ve dvou případech porušily zákon o veřejných zakázkách (v případě nákupu vozů pro vedení podniku a v případě zakázky na dražbu zbytného nemovitého majetku). V případě veřejné zakázky na mediální služby s předpokládanou výší plnění 180 mil. Kč bez DPH Lesy ČR uzavřely smlouvu s uchazečem, s nímž měly uzavřenou smlouvu již v předchozím období. Ačkoliv byl požadován široký rozsah plnění, Lesy ČR využívaly do doby ukončení kontroly pouze realizaci mediálních kampaní (nákup médií). V obdobně omezeném rozsahu byla plněna i předchozí smlouva uzavřená s tímto subjektem.

Většinový podíl obchodu na základě rámcových kupních smluv probíhal v kontrolovaném období prostřednictvím jedné obchodní společnosti. Kontrolou byl prověřen smluvní vztah týkající se prodeje dříví mezi Lesy ČR a touto obchodní společností, který vznikl již v roce 1998. Přestože Lesy ČR tuto smlouvu ke dni 31. 12. 2005 vypověděly, smluvní vztah pokračoval až do 31. 12. 2007. Dne 28. 12. 2007 však Lesy ČR uzavřely s touto obchodní společností novou rámcovou kupní smlouvu na jeden rok s tím, že v případě splnění stanovených podmínek bude její platnost prodloužena na léta 2009 a 2010. Lesy ČR neměly možnost jednostranně smlouvu vypovědět, pokud obchodní společnost stanoveným způsobem neporuší povinnosti. Smlouva byla ukončena až ke dni 31. 12. 2010. Smluvní

vztahy byly uzavřeny za nevýhodných podmínek pro Lesy ČR. Na nevýhodnost smluvního vztahu s tímto subjektem upozornil NKÚ již v roce 2004.

V oblasti nájmu majetku pro potřeby státního podniku bylo např. zjištěno, že Lesy ČR uhradily ke dni 31. 12. 2010 za vybavení kanceláří nábytkem soukromému subjektu celkem 810 tis. Kč, přestože celková hodnota tohoto nábytku činila 191 tis. Kč.

Kontrolou bylo zjištěno, že jeden ze sedmi správců portfolia k 31. 12. 2010 spravoval 60 % objemu investičního portfolia, přestože analýza finančních investic státního podniku doporučovala zajistit lepší diverzifikaci rizik.

V rámci kontrolní akce č. 10/26 byla prověřena realizace opatření přijatých k odstranění nedostatků zjištěných v rámci předchozí kontrolní akce NKÚ č. 03/14 – *Majetek státu a prostředky státního rozpočtu poskytnuté státnímu podniku Lesy České republiky*. Bylo zjištěno, že Lesy ČR některé nedostatky odstranily, jak je uvedeno v části II.10. Přetrvávající nedostatky byly zjištěny zejména u zakladatele. MZe např. nezlepšilo součinnost s dozorčí radou státního podniku a od roku 2004 neprovedlo u státního podniku žádnou veřejnosprávní kontrolu.

Ze zjištěných nedostatků vyplývá, že přestože státní podnik provozuje podnikatelskou činnost s majetkem státu, MZe i Lesy ČR v některých případech postupovaly tak, jako by státní podnik hospodařil s majetkem vlastním, avšak s tím, že rizika přenesly na stát. Zakladatel jako by si neuvědomoval, že jeho prostřednictvím stát realizuje u státního podniku, který sám založil, kontrolu hospodaření s majetkem státu.

Kontrolou bylo též zjištěno, že Lesy ČR obdržely v letech 2009 a 2010 náhrady a příspěvky dle zákona o lesích, prostředky z dotačních titulů státního rozpočtu ve výši 617 037 tis. Kč a dotace z EU ve výši 115 864 tis. Kč. V této oblasti nebyly u kontrolovaných osob zjištěny nedostatky.

Prodej dlouhodobého majetku výrazně ovlivnil výsledek hospodaření státního podniku za rok 2009, neboť z celkového zisku 582 297 tis. Kč činil zisk z prodeje dlouhodobého majetku 521 029 tis. Kč.

Z kontroly též vyplývá, že zákon o státním podniku neupravuje postup při zvyšování nebo snižování kmenového jmění ani promítnutí těchto změn do zakladací listiny a následně do obchodního rejstříku. Na druhé straně obchodní zákoník jakožto obecná právní norma upravuje problematiku údajů zapisovaných do obchodního rejstříku, které musí být bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti uvedeny do souladu se skutečností. Tato zákonná úprava nacházející se v zákoně o státním podniku a obchodním zákoníku je nedostatečná a vnitřně rozporná, neboť zákon o státním podniku definuje pojem kmenového jmění jako neměnnou konstantní veličinu z doby vzniku státního podniku, zatímco obchodní zákoník zakládá povinnost zápisu změn zapisovaných údajů do obchodního rejstříku. Vzhledem k ustanovením obchodního zákoníku vyžadujícím provedení změny zapisovaných údajů je tedy zřejmá problematická konstrukce vyjádřené v zákoně o státním podniku a spočívající v tom, že údaj o kmenovém jmění státního podniku je navždy daný, a tedy nezměnitelný.

Dále z kontroly vyplývá, že postupem dle zákona o lesích lze vyjmout lesní pozemky z pozemků určených k plnění funkcí lesa. Tato skutečnost umožňuje přeměnu určeného majetku, tj. pozemků určených k plnění funkcí lesa, na majetek neurčený. Trvalým odnětím pozemků určených k plnění funkcí lesa přestávají být tyto pozemky určeným majetkem, aniž by zakladatel mohl tuto skutečnost jakýmkoliv způsobem ovlivnit, a státní podnik s tímto již neurčeným majetkem může nakládat bez souhlasu zakladatele.